

«LAS GARANTÍAS MOBILIARIAS EN EL DERECHO CIVIL DE CATALUÑA», TESI DOCTORAL DE REYES BARRADA ORELLANA, UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI, 2003

El dia 5 de juliol de 2003, Reyes Barrada Orellana, professora titular interina d'escola universitària de la Facultat de Ciències Jurídiques de la Universitat Rovira i Virgili, va defensar la tesi «Las garantías mobiliarias en el derecho civil de Cataluña», dirigida pel doctor Pedro del Pozo Carrascosa i la qual va obtenir la qualificació d'excel·lent *cum laude* per unanimitat. El tribunal constituït a aquest efecte va estar integrat pels doctors següents: Lluís Puig i Ferriol (president), Antoni Vaquer i Aloy (secretari), Santiago Espiau Espiau (vocal), Guillermo Alcover Garau (vocal) i Pilar Ferrer Vanrell (vocal).

La tesi té per objecte l'anàlisi de les garanties mobiliàries regulades en el dret civil de Catalunya, és a dir, l'anàlisi dels drets reals de penyora possessòria i de retenció sobre béns mobles. Aquests drets estan regulats actualment en la Llei del Parlament de Catalunya 19/2002, de 5 de juliol, de drets reals de garantia, l'estudi de la qual ha representat la part preferent i més important d'aquest treball. Així mateix, s'ha tingut una consideració especial a la Llei de garanties possessòries sobre cosa moble, precedent immediat de la legalitat vigent que, com el seu nom indica, va establir per primera vegada per a l'àmbit territorial català el règim normatiu dels drets reals de garantia sobre béns de naturalesa moble que impliquen un desplaçament possessori. Igualment, atès el caràcter marcadament mercantil d'una part d'aquest treball, concretament pel que fa a les garanties sobre valors mobiliaris, ha estat necessari atendre la legislació específicament aplicable per raó de la matèria, a la qual remet la mateixa llei; especialment, ha estat necessari atendre el que disposen el Codi de comerç, les lleis societàries, la legislació del mercat de valors i la Llei concursal.

També com a resultat de la conveniència i la necessitat d'atendre l'aspecte mercantil d'ambdues institucions i precisament per l'amplitud que això suposa, els diferents aspectes d'aquest treball s'analitzen des d'una doble perspectiva doctrinal, la civil i la mercantil, a través de l'estudi de les obres que s'han jutjat d'interès a partir de la codificació i a través de l'anàlisi de les decisions jurisprudencials i de la Direcció General dels Registres i del Notariat.

La tesi analitza, fonamentalment, el funcionament de les garanties mobiliàries regulades a Catalunya. La Llei de drets reals de garantia estableix de manera conjunta el règim jurídic de les garanties reals regulades a Catalunya i, entre aquestes, el del dret de retenció sobre béns mobles i el del dret de penyora amb desplaçament possessori. La inclusió d'ambdós drets en un mateix cos legal es justifica per l'existència de punts de connexió importants entre aquests, princi-

palment pel que fa a la seva naturalesa jurídica, els seus efectes, la seva projecció sobre béns mobles i la necessitat de transmissió possessòria. Aquestes circumstàncies comunes no només permeten, sinó que aconsellen, el tractament conjunt d'ambdues institucions, a fi de posar en relleu els aspectes que les separen i els aspectes dels quals ambdues participen, per a valorar la importància d'uns i altres i concloure, finalment, d'acord amb els paràmetres legislatius, l'abast de la seva efectivitat respectiva.

Aquests drets, la penyora possessòria i la retenció sobre béns mobles, presenten novetats significatives en relació amb allò disposat en el Codi civil, la regulació del qual també resultava aplicable a Catalunya abans de la publicació de la llei catalana, com a dret supletori. Atenent el caràcter marcadament nou de la Llei de garanties possessòries que manté la Llei de drets reals de garantia, són molts els aspectes l'estudi dels quals mereix una atenció especial. Entre aquests, han de ser ressaltats, dels que es refereixen a la garantia pignoratícia, la penyora de màxim i la penyora de coses fungibles; dels que es refereixen al dret de retenció sobre béns mobles, el caràcter de dret real, la possibilitat de substitució i el caràcter necessari de la comunicació notarial com a element constitutiu de la garantia; i, respecte a ambdós drets, la realització de la cosa gravada pel procediment de venda directa.

Un dels punts essencials que es tracta en la tesi és el que té per objecte determinar el lloc que ha d'ocupar el crèdit assegurat amb un dret real de retenció en l'ordre de preferència i prelación establert per les normes generals contingudes en el Codi civil i en la Llei concursal, als quals remet la mateixa Llei de drets reals de garantia. Perquè, així com les normes generals sobre prelación de crèdits reserven per al crèdit garantit amb penyora —previst tant en la llei catalana com en el Codi civil— el rang preferent que expressament se li atribueix, aquestes mateixes normes, òbviament, no s'ocupen de determinar quin és el rang que correspon al crèdit garantit amb un dret real de retenció —d'aplicació limitada a l'àmbit territorial català. En conseqüència, es tracta de determinar si el dret de retenció previst a Catalunya, atenent la naturalesa real i la configuració que legalment li correspon, participa o no del rang que les normes generals sobre prelación de crèdits atribueixen no només a la penyora possessòria, sinó també, per analogia, a la resta de drets reals de garantia sobre béns mobles, com poden ser la hipoteca mobiliària i la penyora sense desplaçament, als quals s'afegeix la reserva de domini pactada en una compravenda de béns mobles a termini. Una solució positiva seria atribuir al titular del crèdit assegurat per un dret real de retenció les mateixes facultats que corresponen al creditor pignoratíci en el supòsit de concurrència de creditors. En cas contrari, el crèdit garantit amb un dret real de retenció no gaudiria d'una preferència diferent de la que en cada cas li correspondria per raó de la qualitat del crèdit assegurat.

Com a resultat de l'estudi realitzat, s'han publicat dos articles: «Pignoración de acciones no incorporadas a títulos y de participaciones sociales», en el llibre *Contratación bancaria*, coordinat per Pedro del Pozo Carrascosa i Manuel Díaz Muyor, i «La falta de simultaneidad entre el vencimiento del crédito asegurado por la garantía real posesoria y el vencimiento del crédito que lo asegura», en el número 11-12 (2001) de la revista *La Notaria*. I dos nous articles, «La constitución del derecho real de retención sobre bienes muebles (Ley del Parlamento de Catalunya 19/2002, de 5 de julio, de derechos reales de garantía)» i «El procedimiento de venta directa como mecanismo de realización del valor de los derechos reales de garantía regulados en el ordenamiento civil de Cataluña», estan pendents de publicació a la revista *La Notaria* i a la *Revista Crítica de Derecho Inmobiliario*, respectivament.

Reyes Barrada Orellana